

Strafprocedure

Voorlopige hechtenis – Verbod om als dwangmiddel te gebruiken – Onherroepelijke miskennen van een grondvoorwaarde van de hechtenistitel – Geen toekenning wegens het kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde – Artikel 6.2 EVRM – Vermoeden van onschuld – Zwijgrecht – Invrijheidsstelling onder voorwaarden

Arrest van 10 februari 2021 ([P.21.0163.F](#)) met conclusie van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere

Een in verdenking gestelde werd in voorlopige hechtenis geplaatst wegens vervaardiging van verdovende middelen, met de omstandigheid dat de feiten zouden zijn gepleegd in het kader van de bedrijvigheid van een vereniging. Bij de eerste verschijning voor de raadkamer bekritiseerde de verdediging de wettigheid van het bevel tot aanhouding om reden dat het bevel zou zijn uitgevaardigd met het oog op het uitoefenen van een vorm van dwang, en aldus met schending van artikel 16, § 1, derde lid, Wet Voorlopige Hechtenis en miskennen van het vermoeden van onschuld.

Aan de onderzoeksrechter werd verweten de mogelijkheid tot invrijheidsstelling onder voorwaarden van de in verdenking gestelde of de toepassing van de detentie onder elektronisch toezicht te hebben afgewezen, met als motivering dat die modaliteiten niet voldoende waarborgen boden voor de openbare veiligheid “*a fortiori gelet op het kennelijk gebrek aan medewerking van de in verdenking gestelde*”.

Nadat de voorlopige hechtenis werd bevestigd door de raadkamer, tekende de in verdenking gestelde beroep aan bij het hof van beroep, kamer van inbeschuldigingstelling. Dat onderzoeksgerecht besliste dat “*die formulering een vorm van dwang uitmaakt[e] die van aard [was] om een miskennen van het vermoeden van onschuld tot gevolg te hebben*”, maar dat de rechter dit kon herstellen, hetzij “*door [die] verkeerde motivering te vervangen door een juiste motivering*”, hetzij door de fout waarmee het bevel tot aanhouding was aangetast, recht te zetten. Vervolgens verwierp het hof van beroep de door de in verdenking gestelde gevraagde modaliteiten, omdat, volgens het hof, deze maatregelen niet afdoende leken om het risico op recidive, collusie met derden of onttrekking aan het optreden van Justitie te ondervangen.

Op cassatieberoep van de in verdenking gestelde herinnert het Hof vooreerst eraan dat het verbod om de voorlopige hechtenis als dwangmiddel te gebruiken, het gevolg is van het zwijgrecht waarover elke verdachte van een misdrijf beschikt, dat op zijn beurt voortvloeit uit de verplichting, voor de gerechtelijke autoriteiten, om het vermoeden van onschuld van de betrokkene te eerbiedigen. Vervolgens beslist het Hof dat de miskennen van dat verbod raakt aan een grondvoorwaarde van het bevel tot aanhouding en niet zomaar als een eenvoudige vergissing in de formulering kan worden beschouwd, zodat de onderzoeksgerechten niet bij machte zijn om die fout te verhelpen.

Bijgevolg oordeelt het Hof, op andersluidende conclusies van de advocaat-generaal, dat de vaststelling dat het bevel tot aanhouding werd uitgevaardigd met schending van deze grondvoorwaarde, leidt tot de vaststelling dat die hechtenistitel nietig is en dat de in verdenking gestelde in vrijheid moet worden gesteld. Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling wordt dan ook vernietigd zonder verwijzing¹.

([ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210210.2F.20](#))

Herziening – Verzoekschrift – Met redenen omkleed gunstig advies van drie advocaten bij het Hof van Cassatie of van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel – Inschrijving op de lijst van de advocaten-stagiairs – Niet-ontvankelijkheid van de aanvraag tot herziening

Arrest van 11 mei 2021 ([P.21.0284.N](#))

In deze zaak diende het Hof te herinneren aan een belangrijke formele voorwaarde voor de ontvankelijkheid van een herzieningsprocedure. Artikel 443, tweede en derde lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt immers dat een aanvraag tot herziening niet ontvankelijk is indien de aanvrager bij zijn verzoekschrift geen met redenen omkleed gunstig advies voegt van drie advocaten bij het Hof van Cassatie of van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel². Het Hof oordeelt dat uit deze bepaling volgt dat een inschrijving op de lijst van de

¹ Over de cassatie zonder verwijzing, zie R. DECLERCQ, *Pourvoi en cassation en matière répressive*, Brussel, Bruylant, 2015, 747, en, ter illustratie van hypothesen voor een dergelijke beslissing verwees deze auteur naar het geval waarin het bevel tot aanhouding, volgens het Hof, niet geldig kon worden verklaard (*idem*, 748, nr. 1211, met uittreksel Cass., 20 augustus 1996, AC 1996, nr. 281).

² Vgl. daarentegen art. 442^{quater}, § 2, Sv. m.b.t. de procedure tot *heropening* van de rechtspleging, dat weliswaar geen betrekking heeft op een advies dat bij de aanvraag moet worden gevoegd maar wel op de ondertekening van de aanvraag zelf. Volgens art. 442^{quater}, § 2, Sv. dient de aanvraag tot heropening,

advocaten-stagiairs hier niet als een inschrijving op de tabel kan worden aangemerkt. Bij de bewuste herzieningsaanvraag was een gunstig advies gevoegd van drie advocaten, waarvan één op 12 oktober 2007 werd ingeschreven op de lijst van de advocaten-stagiairs maar pas op 20 mei 2011 werd opgenomen op het tableau. Op de datum van het desbetreffende advies was de betrokken advocaat dan ook minder dan tien jaar ingeschreven op de tabel. Het verzoek tot herziening wordt bijgevolg niet ontvankelijk verklaard.

De voorwaarde dat de adviezen moeten uitgaan van drie advocaten bij het Hof van Cassatie of van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel, dateert al van de vroegere herzieningsprocedure, zoals die gold sinds de wet van 18 juni 1894. Die voorwaarde werd behouden bij de modernisering van de herzieningsprocedure door de wet van 11 juli 2018³, die op dit punt slechts een terminologische verduidelijking aanbracht door de toevoeging van het woord “tenminste” (“drie advocaten die *tenminste* tien jaar ingeschreven zijn op de tabel”, wat eigenlijk een evidentie is) en door de schrapping van de verwijzing naar de (niet meer bestaande) tabel “*bij het hof van beroep*”⁴.

Het was en blijft duidelijk de bedoeling van de wetgever om de kwaliteit van de herzieningsprocedure mede te waarborgen door hiervoor een gunstig advies te vereisen van drie ervaren advocaten, hetzij advocaten bij het Hof van Cassatie, hetzij advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel, dit wil zeggen op het *tableau* van de Orde. Zowel vroeger als nu moet blijken dat aan dit vereiste is voldaan, zoniet moet de herzieningsaanvraag onontvankelijk worden verklaard⁵. Dat een inschrijving op de lijst van de advocaten-stagiairs in deze context niet met een inschrijving op het tableau van de Orde kan worden gelijkgesteld, blijkt ook uit het Gerechtelijk Wetboek, dat een duidelijk onderscheid maakt tussen enerzijds de lijst van de advocaten-stagiairs en anderzijds het tableau van de Orde⁶. De advocaat-stagiair is weliswaar een volwaardige advocaat, maar er blijft een onmiskenbaar verschil tussen een advocaat die is ingeschreven op het tableau (en dus niet meer onder toezicht staat) en een advocaat-stagiair (die nog begeleid moet worden)⁷.

Het vereiste om bij het verzoekschrift een met redenen omkleed gunstig advies te voegen van drie advocaten bij het Hof of van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op het tableau, moet worden onderscheiden van de wettelijke voorwaarden waaraan het verzoekschrift zelf moet voldoen. Behalve wanneer de herzieningsaanvraag aanhangig wordt gemaakt door een vordering van de procureur-generaal bij het Hof of de procureur-generaal bij een hof van beroep, dient het verzoekschrift zelf bij toepassing van artikel 444, derde lid, Wetboek van Strafvordering, aldus te zijn ondertekend door een advocaat bij het Hof⁸.

Afgezien van deze ongewijzigd gebleven formele vereisten waaraan de herzieningsaanvraag dient te voldoen, werd de herzieningsprocedure ingrijpend gewijzigd door de voormelde wet van 11 juli 2018, niet in het minst door de invoering van een “*Commissie voor herziening in strafzaken*”, een adviesorgaan dat werd ingevoerd voor het verlenen van advies over het zogenaamde “*novum*” als grondslag tot herziening (art. 443, eerste lid, 3°, Sv.)⁹. Vóór deze wet ging het Hof in het kader van de beoordeling van de ontvankelijkheid van de herzieningsaanvraag vaak zelf over tot een marginale controle van het aangevoerde *novum*¹⁰, wat soms leidde tot kritische bedenkingen

---

behalve wanneer ze uitgaat van de procureur-generaal bij het Hof, te worden ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar *bij de balie* is ingeschreven. Dit betekent dat de stageperiode wél mee in aanmerking moet worden genomen. Zie hierover F. VAN VOLSEM, “Tien jaar toepassing van de heropening van de rechtspleging in strafzaken in België” in J. DE CODT, B. DECONINCK en D. THUIS (eds.), *Vijftig jaar Gerechtelijk Wetboek. Wat nu? Le Code judiciaire a cinquante ans. Et après? Hommage Ernest Krings & Marcel Storme*, Brussel, Larcier, 2018, 674.

³ Wet van 11 juli 2018 “*houdende diverse bepalingen in strafzaken*”, BS 18 juli 2018, 57582.

⁴ Zie art. 2, 3°, Wet van 11 juli 2018. Memorie van toelichting, *Parl.St.* Kamer, zittingsperiode 2017-18, DOC 2969/001, p. 10-11, alsook de desbetreffende opmerking van de Raad van State, *ibid.*, 116.

⁵ Cass. 23 december 1912, *Pas.* 1913, I, 41; Cass. 6 december 2005, *NC* 2007, 135, met noot L. ARNOU, “De ene handtekening is de andere niet bij de herzieningsprocedure voor het Hof van Cassatie”.

⁶ Art. 428 en art. 430 Ger.W. Zie ook art. 429, eerste lid, Ger.W., dat bepaalt dat de aanneming van de eedaflegging van de advocaat geschiedt op de voordracht van *een advocaat die sedert ten minste tien jaar op het tableau van een balie* van het rechtsgebied is ingeschreven. Zie over het belang van het onderscheid tussen een tableau-advocaat en een advocaat-stagiair ook in Cass. 5 februari 1982, *AC* 1981-82, 731.

⁷ J. STEVENS, *Advocatuur: regels & deontologie*, Kluwer, 2015, 314, 456-457, 471.

⁸ Cass. 16 februari 2021 (P.21.0103.N), ongepubl. en Cass. 8 juni 2021 (P.21.0457.N), ongepubl., waarin de herzieningsaanvraag telkens niet ontvankelijk werd verklaard omdat het verzoekschrift niet was ondertekend door een advocaat bij het Hof.

⁹ Art. 445, derde tot en met tiende lid, Sv. Zie over de nieuwe herzieningsprocedure P. TRAEEST en J. ROELANDT, “Herziening van de herziening anno 2019”, *NC* 2019, 481-508.

¹⁰ Cf. R. DECLERCQ, “Herziening”, in *Comm.Straf.*, Mechelen, Kluwer, losbl., p. 11, nr. 31.

in de rechtsleer¹¹. De instelling van een onafhankelijke herzieningscommissie dient mede in die context te worden gesitueerd. In het afgelopen jaar werden ook effectief zaken verwezen naar die commissie, en dit zowel door de Franstalige afdeling¹² als door de Nederlandstalige afdeling¹³ van de tweede kamer van het Hof. In andere zaken werd de herzieningsaanvraag van meet af aan als “*kennelijk ongegrond*” verworpen (art. 445, vierde lid, Sv.)¹⁴ of zelfs niet ontvankelijk verklaard (art. 445, derde lid, Sv.)¹⁵.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210511.2N.2\)](#)

Artikel 65/1 Wegverkeerswet – Aard en doelstelling van het bevel tot betaling – Beroep tegen het bevel tot betaling – Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep

Arrest van 1 juni 2021 ([P.21.0325.N](#)) met conclusie van advocaat-generaal A. Winants

Aanleiding tot dit arrest was het negeren door een weggebruiker van een rood verkeerslicht. De overtreder kreeg daarvoor een uitnodiging tot betaling van een onmiddellijke inning van 174 euro, vervolgens een uitnodiging tot betaling van een minnelijke schikking van 235 euro en ten slotte gelet op de niet-betaling een bevel tot betalen voor een bedrag van 517,25 euro.

Tegen dit bevel tot betalen tekende de betrokkene het in artikel 65/1 Wegverkeers-wet¹⁶ geregelde beroep aan bij de politierechtbank. De wijze waarop het beroep diende te worden ingesteld en de te volgen procedure werd in dit (toenmalige) artikel beschreven (§ 2, eerste tot en met vijfde lid), maar de bepaling bleef vaag over de precieze rechtsmacht van de politierechtbank: er wordt enkel vermeld dat indien het beroep ontvankelijk wordt verklaard, het bevel als niet-bestaande wordt beschouwd en de griffier de definitieve beslissing inzake de ontvankelijkheid van het hoger beroep meedeelt aan de procureur des Konings (§ 2, zesde en zevende lid).

Die vage omschrijving zorgde voor verdeeldheid bij de vonnisrechters. Sommigen¹⁷ - en dat was ook het geval voor de rechters in deze zaak - oordeelden op basis van een letterlijke lezing van artikel 65/1, § 2, zesde en zevende lid, Wegverkeerswet dat het ontvankelijk verklaren van het beroep tot gevolg had dat het bevel tot betalen als niet- bestaande diende te worden beschouwd, waarmee de rechtsmacht van de rechter was uitgeput. Anderen oordeelden, in de lijn van wat door het college van de procureurs-generaal werd voorgehouden¹⁸, dat nadat het beroep ontvankelijk werd verklaard de rechter zich diende uit te spreken over de strafvordering voor de feiten die tot het bevel tot betaling aanleiding hadden gegeven.

Met het arrest heeft het Hof zijn taak om voor eenheid te zorgen in de rechtspraak vorm gegeven. Eerst wordt vanuit de doelstellingen die de wetgever met de invoering van het bevel tot betalen heeft beoogd, de precieze aard van een (uitvoerbaar) bevel tot betalen onderzocht en bepaald. Vervolgens wordt verduidelijkt wat de rechter precies moet beoordelen. Ten slotte geeft het arrest aan wat de mogelijke gevolgen zijn van de beslissing over het beroep.

Wat betreft de aard van een (uitvoerbaar) bevel tot betalen oordeelt het Hof dat:

---

¹¹ Zie bv. M. MAHIEU en J. VAN MEERBEECK, “Procédure de révision en matière pénale”, in *Droit pénal et procédure pénale*, Brussel, Kluwer, losbl. (afl. 24 (31 mei 2010)), p. 38-42, nr. 47.

¹² Cass. 8 september 2021 (P.21.1088.F), ongepubl., met concl. Adv.-Gen. D. VANDERMEERSCH. In deze zaak adviseerde de Commissie voor herziening in strafzaken dat er aanleiding was tot herziening van het desbetreffende vonnis van de correctionele rechtbank, waarop het Hof uiteindelijk ook is ingegaan door dit vonnis te vernietigen en de zaak te verwijzen naar een hof van beroep (Cass. 1 december 2021 (P.21.1088.F), met concl. Adv.-Gen. D. VANDERMEERSCH).

¹³ Cass. 26 januari 2021 (P.21.1152.N), ongepubl. In deze zaak achtte de Commissie voor herziening in strafzaken de aanvraag tot herziening niet gegrond. Ook dit advies werd gevolgd door het Hof, dat heeft geoordeeld dat niet is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering, zodat de aanvraag tot herziening ongegrond is (Cass. 16 november 2021 (P.21.1152.N), ongepubl.).

¹⁴ Cass. 21 september 2021 (P.21.0849.N), ongepubl.

¹⁵ Cass. 14 december 2021 (P.21.1173.N), ongepubl.

¹⁶ Dit betrof de versie van deze bepaling zoals laatst gewijzigd door artikel 22 Wet van 6 maart 2018 (BS 15 maart 2018) en door artikel 5 Wet van 2 september 2018 (BS 2 oktober 2018), maar voor de wijziging door artikel 16 Wet van 21 juni 2021 (BS 29 juni 2021) en door artikel 29 Wet 28 november 2021 (BS 30 november 2021, 2ed.).

¹⁷ Bijv. Pol. Oost-Vlaanderen, afdeling Sint-Niklaas, 30 november 2020, RW 2020-2021, 1156 en noot.

¹⁸ Omzendbrief nr. 04/2013 van het College van de procureurs-generaal bij de hoven van beroep, herziene versie 2 november 2020, p. 4, Zie <https://www.om-mp.be/nl/meer-weten/omzendbrieven>.

- de wetgever een *sui generis*-procedure heeft ingevoerd die beoogt het openbaar ministerie in staat te stellen een uitvoerbare titel op te maken, zodat niet langer een beroep moet worden gedaan op een strafrechter om een overtreder aan wie een minnelijke schikking is voorgesteld, tot betaling te dwingen. De wetgever wilde immers de afhandeling van bepaalde verkeersstrafzaken stroomlijnen door het opleggen van een snelle, zekere en aan de concrete situatie aangepaste sanctie en dit volgens een procedure die aan de betrokkene een voldoende niveau van rechtsbescherming biedt. Het doel was de werklast van de met vervolging en berechting van verkeersstrafzaken belaste overheden te verminderen, zodat meer tijd vrijkomt voor de behandeling van complexe dossiers;
- de procedure strekt niet tot het opleggen van een straf in de zin van artikel 1 Strafwetboek, maar uitsluitend tot het creëren van een uitvoerbare titel. Door het uitvaardigen van een bevel tot betalen en de daarop volgende procedure wordt de strafvordering niet in werking gesteld en de in artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet uitgewerkte bezwaarprocedure kan dan ook niet ertoe leiden dat de politierechtbank of in hoger beroep de correctionele rechtbank kennis neemt van de strafvordering voor de feiten die aanleiding hebben gegeven tot het uitvaardigen van het bevel tot betalen.

Daaruit leidt het Hof af dat de politierechtbank en in hoger beroep de correctionele rechtbank ingeval van een door artikel 65, § 2, Wegverkeerswet ingesteld beroep moeten onderzoeken of:

- het bij verzoekschrift ingesteld beroep voldoet aan de voorgeschreven tijds- en vormvoorwaarden;
- de door de wetgever opgelegde voorwaarden voor het uitvaardigen van het bevel tot betalen door het openbaar ministerie en de kennisgeving ervan zijn verenigd;
- wel vaststaat dat de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd, de feiten op grond waarvan dit bevel is uitgevaardigd, heeft gepleegd. Dat veronderstelt dat wordt nagegaan of de voor de overtreding vereiste bestanddelen zijn verenigd, of die feiten aan de als overtreder aangemerkte persoon kunnen worden toegerekend en of de som waarvoor het openbaar ministerie het bevel tot betalen heeft uitgevaardigd, wettig is.

Daarmee verwerpt het Hof uitdrukkelijk de stelling dat de rechter zijn onderzoek van het beroep moet beperken tot een onderzoek naar de ontvankelijkheid ervan en dat elke ontvankelijkverklaring van een dergelijk beroep automatisch tot gevolg heeft dat het bevel tot betalen niet-bestaande wordt. Die opvatting zou volgens het Hof aan deze regeling elke zin ontnemen: een ontvankelijk beroep dat volgens de wil van de wetgever met redenen moet zijn omkleed, zou volstaan om aan het bevel tot betalen elke uitwerking te ontzeggen en dit ongeacht op welke gronden het is gesteund. Dat kan naar het oordeel van het Hof onmogelijk de bedoeling van de wetgever zijn geweest.

In het licht van de voormelde door de rechter te maken beoordeling, kan hij dan beslissen dat het beroep van de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd:

- onontvankelijk is, wat ertoe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is, het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt;
- ontvankelijk maar ongegrond is, wat eveneens ertoe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is, het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt;
- ontvankelijk en gegrond is, wat als gevolg heeft dat het bevel tot betaling als niet-bestaande moet worden beschouwd. Het is dan aan het openbaar ministerie om te oordelen of voor de feiten waarvoor het bevel tot betalen werd uitgevaardigd in het licht van de door de rechter gemaakte beoordeling de strafvordering alsnog kan worden ingesteld en vervolgens aan de strafrechter bij wie die strafvordering desgevallend aanhangig wordt gemaakt, om daarover te beslissen.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.5\)](#)

Voorlopige hechtenis – Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling – Rechterlijke bevoegdheid – Samenstelling zetel – Ontvankelijkheid van het verzoek – Kennelijk onontvankelijk hoger beroep – Wachttermijn voor nieuw verzoekschrift – Verzoek om elektronisch toezicht

Arresten van 5 oktober 2021 ([P.21.1196.N](#)), 19 oktober 2021 ([P.21.1235.N](#)) en 28 september 2021 ([P.21.1204.N](#))

Wanneer na het afsluiten van het gerechtelijk onderzoek door het onderzoeksgerecht een beklaagde aangehouden blijft, is er geen sprake meer van een periodieke handhaving van zijn voorlopige hechtenis, maar blijft de vrijheidsberoving voor onbepaalde duur bestaan. Op grond van artikel 27 Voorlopige Hechteniswet heeft de aangehouden beklaagde in de vonnisfase wel de mogelijkheid om zelf zijn voorlopige invrijheidstelling te vragen. Daartoe dient hij op eigen initiatief een verzoekschrift aan de bevoegde rechter te richten.

Het Hof nam in 2021 enkele fundamentele beslissingen over de toepasselijkheid van deze procedure, meer in het bijzonder over het verband met de bodemprocedure, de opeenvolging van nieuwe verzoeken en de mogelijkheid

om ook te kunnen verzoeken een voorlopige hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht te laten uitvoeren.

Vanaf het ogenblik dat hoger beroep tegen een veroordeling door de correctionele rechtbank is ingesteld, moet overeenkomstig artikel 27, § 1, 2°, Voorlopige Hechtenis-wet het verzoekschrift aan de kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep worden gericht. In het arrest van 5 oktober 2021 (P.21.1196.N) herinnert het Hof eraan dat daaruit niet volgt dat uitsluitend de correctionele kamer van het hof van beroep die kennis zal nemen of neemt van het hoger beroep van een beklagde tegen een door de correctionele rechtbank gewezen vonnis, van dat verzoekschrift kennis mag nemen. Ook een andere correctionele kamer van het hof van beroep kan dus een dergelijk verzoek beoordelen¹⁹. Dit is als dusdanig evenwel ook weer niet steeds vereist, daar uit meerdere arresten van het Hof volgt dat niets belet dat de rechter die over een verzoekschrift oordeelde, later ook over de grond van de zaak oordeelt²⁰.

Wel staat vast dat in ieder geval het onderzoeksgerecht in hoger beroep ter zake niet bevoegd kan zijn, maar uit het arrest van het Hof valt wel af te leiden dat de bevoegde correctionele kamer desgevallend kan zijn samengesteld uit raadsheren die doorgaans de kamer van inbeschuldigingstelling samenstellen²¹. Dit sluit aan bij oudere rechtspraak van het Hof volgens dewelke artikel 292 Gerechtelijk Wetboek zich evenmin ertegen verzet dat een lid van de kamer van inbeschuldigingstelling die heeft geoordeeld over de voorlopige hechtenis of over de regeling van de rechtspleging, zitting neemt in de correctionele kamer die over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling uitspraak doet²².

Reeds bij arrest van 21 november 2001 oordeelde het Hof dat een tot het hof van beroep gericht verzoek tot voorlopige invrijheidstelling niet ontvankelijk is wanneer het hoger beroep tegen het veroordelend vonnis zelf kennelijk niet ontvankelijk is²³. Het bestreden arrest van het hof van beroep te Antwerpen dat leidde tot het arrest

---

¹⁹ Zie reeds Cass. 7 oktober 2014 (P.14.1468.N), ongepubl. In die zaak werd bovendien gepreciseerd dat het verzoekschrift niet bij de correctionele kamer van het hof van beroep kan worden ingediend, maar volgens artikel 27, § 3, Voorlopige Hechteniswet enkel ter griffie van het appelgerecht moet worden neergelegd. Overeenkomstig de artikelen 90, derde lid, en 109, derde lid, eerste zin, Gerechtelijk Wetboek komt het dan aan de eerste voorzitter van het hof van beroep toe de zaken te verdelen overeenkomstig het bijzonder reglement van dat hof, zodat het niet aan de verzoeker tot voorlopige invrijheidstelling staat te bepalen welke kamer over zijn verzoek zal oordelen.

²⁰ R. DECLERCQ, *Beginselen van Strafrechtspleging*, Mechelen, Kluwer, 2014, 554 en de aldaar geciteerde rechtspraak.

²¹ De kamer van inbeschuldigingstelling is daarentegen wel bevoegd in de hier niet toepasselijke gevallen omschreven in artikel 27, § 1, 3° en 5°, Voorlopige Hechteniswet. Zie daarover M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, la Chartre, 2020, 1200-1202.

²² Cass. 3 juni 2014 (P.14.0871.N), ongepubl.

²³ Cass. 21 november 2001 (P.01.1509.F), ongepubl., met conclusie van Adv.-Gen. Spreutels. De conclusie van het openbaar ministerie was eensluidend. Adv.-Gen. Spreutels poneerde toen: *“L’article 27, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive dispose que « la mise en liberté provisoire peut (...) être demandée par celui qui est privé de sa liberté en vertu d’un ordre d’arrestation immédiate décerné après condamnation, à la condition qu’appel, opposition ou pourvoi en cassation ait été formé contre la décision de condamnation elle-même ». Selon l’exposé des motifs de ladite loi, lorsque l’appel est manifestement irrecevable, le juge est sans pouvoir pour statuer sur la requête. Certes, comme l’a rappelé votre Cour, la cour d’appel, statuant en chambre du conseil sur une requête de mise en liberté provisoire n’est pas l’instance d’appel du jugement de condamnation et n’a donc pas compétence pour l’examiner (Cass. 13/9/1989, RG 7724). En outre, la décision de la cour d’appel statuant sur le fondement d’une telle requête n’implique aucune décision sur la recevabilité de l’appel interjeté au fond (Cass. 23/1/1985, RG 4038; Cass. 13/11/1996, P.96.1372.F). Mais votre Cour n’a, à ma connaissance, jamais décidé que la cour d’appel, saisie d’une requête de mise en liberté provisoire, ne pouvait pas examiner la recevabilité de l’appel lui-même. Bien au contraire, un arrêt du 22 septembre 1930 énonce que la cour d’appel ne peut, sans violer l’article 7 de la loi du 20 avril 1874, disposition applicable à l’époque, statuer sur la requête de mise en liberté lorsqu’il résulte de la procédure que, l’appel du condamné n’ayant pas été formé dans les délais légaux, le titre de détention est le jugement dont appel, passé en force de chose jugée. Cette jurisprudence a été rappelée par M. l’avocat général Declercq, dans une note sous votre arrêt du 12 juin 1984 (Cass. 12/6/1984, RG 8834) : « la requête tendant à la mise en liberté provisoire est irrecevable lorsque, indépendamment du fait que l’arrestation immédiate a été ordonnée, la privation de liberté est, en réalité, subie en exécution de la condamnation elle-même. Ce sera le cas lorsque l’appel, interjeté contre le jugement de condamnation assorti*

van het Hof van 5 oktober 2021 maakte dezelfde toepassing, maar het ging klaarblijkelijk niet om vergelijkbare toestanden als in het arrest van het Hof van 2001. De zaak uit 2001 betrof een manifest laattijdig ingesteld hoger beroep²⁴, terwijl de thans besproken zaak een niet (tijdig) neergelegd grievenschrift betrof²⁵. Het eerste vormgebrek is behoudens eventueel opgeworpen overmacht veeleer eenvoudig vast te stellen, het tweede lijkt minstens in de voorliggende casus complexer. Het Hof laat niet na dit in het arrest ook te concretiseren. Heeft de beklagde zelf hoger beroep ingesteld in de gevangenis? Was er op enig ogenblik bijstand van een raadsman? Was hij ervan op de hoogte gebracht dat een ontvankelijk hoger beroep ook een tijdig neergelegd grievenschrift vereist? Daarenboven viel uit het bestreden arrest niet af te leiden of het beroepen vonnis bij verstek dan wel op verzet was gewezen.

De antwoorden op die vragen bleken niet uit het bestreden arrest, zodat het Hof aan de reeds bestaande regel toevoegde dat het bij dergelijke niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling vereist is dat de kennelijke niet-ontvankelijkheid van het rechtsmiddel in de bodemprocedure op onmiskenbare wijze wordt vastgesteld. De kennelijke niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep tegen de veroordeling noodzaakt met andere woorden dat iedere voorbarigheid op dat vlak ontegenzeggelijk is uit te sluiten. De invoering van deze toepassingsvoorwaarde heeft de bestaande rechtsregel duidelijk verscherpt.

Verder is met betrekking tot het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling ook het arrest van het Hof van 19 oktober 2021 (P.21.1235.N) met betrekking tot de hernomen indiening van hetzelfde verzoekschrift vermeldenswaard. Bij afwijzing van een eerder verzoek belet immers niets dat nadien een nieuw verzoekschrift wordt ingediend. Aanvankelijk voorzag de wet geen wachttijd tussen opeenvolgende verzoeken. Om een carrousel van verzoekschriften en dus proceduremisbruik door het herhaald indienen ervan te vermijden, oordeelde het Hof toen reeds dat een nieuw verzoekschrift dat is ingediend hangende het hoger beroep tegen een vorig verzoek, niet-ontvankelijk is zolang over dat hoger beroep geen uitspraak is gedaan²⁶. Thans bepaalt artikel 27, § 4, Voorlopige Hechteniswet een wachtermijn van één maand vanaf de verwerping van het voorgaande verzoekschrift²⁷. Elk verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling dat voor het verstrijken van die wachtermijn wordt ingediend, is niet ontvankelijk. De wachtermijn is wel niet van toepassing indien een vorig verzoek niet ontvankelijk werd verklaard²⁸.

In zijn arrest van 19 oktober 2021 preciseerde het Hof daarover dat die wachtermijn van één maand slechts ingaat op het ogenblik dat definitief is beslist over het vorige verzoekschrift, dit is met inbegrip van de uitspraak over alle rechtsmiddelen. Daarbij hoort ook de beslissing van het Hof over het gebeurlijk ingestelde cassatieberoep en in geval van vernietiging ook de beslissing van de rechter op verwijzing. *In casu* werd reeds een verzoekschrift ingediend terwijl het vorige verzoek na vernietiging door het Hof nog hangende was bij het hof van beroep. Het vroegtijdig ingediende verzoekschrift kon bijgevolg niet ontvankelijk zijn, zodat de eiser in dat geval geen belang had bij zijn cassatievoorziening.

Het past ten slotte de aandacht te vestigen op het arrest van het Hof van 28 september 2021 (P.21.1204.N). Het Hof vernietigt daarin het bestreden arrest waarin werd geoordeeld dat een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling onder de modaliteit van het elektronisch toezicht niet ontvankelijk was omdat dergelijk verzoek geen steun kon vinden in artikel 27 Voorlopige Hechteniswet. Na een in dit verband door het Grondwettelijk Hof vastgestelde ongrondwettigheid was het immers aan het Hof om die leemte in de wet in te vullen. Meer bepaald volgde uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 21 december 2017²⁹ dat het hof van beroep in geval van een op grond van artikel 27, § 1, 2°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling ook kan beslissen om de hechtenis die wordt uitgevoerd in de gevangenis om te zetten in een hechtenis onder elektronisch toezicht³⁰. Hierover verduidelijkte het arrest van 28 september 2021 verder dat niettegenstaande het

---

d'un ordre d'arrestation immédiate, est tardif et manifestement irrecevable ». Cette solution est approuvée par la majorité de la doctrine."

²⁴ Art. 203, § 1, Sv. Die zaak handelde wel over de toepassing van artikel 27, § 2, Voorlopige Hechteniswet, maar dat geeft hier geen onderscheid.

²⁵ Art. 204, eerste lid, Sv.

²⁶ Cass. 16 april 2013 (P.13.0658.N), ongepubl.

²⁷ Ingevoerd door artikel 133 Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016, de zgn. "*Potpourri II-wet*".

²⁸ Cass. 15 juli 2020 (P.20.0723.F), ongepubl.

²⁹ GwH 21 december 2017, nr. 148/2017, BS 12 januari 2018, JT 2018, 97, noot M.-A. BEERNAERT en D. VANDERMEERSCH en *Rev.dr.pén.* 2018, 455, noot E. DELHAISE en O. NEDERLANDT.

³⁰ Cass. 25 augustus 2021, P.21.1144.N. Zie in dat verband ook reeds Cass. 17 oktober 2018, JT 2018, 820, noot M.-A. BEERNAERT en *T.Strafr.* 2019, 129, noot F. VROMAN; Cass. 28 januari 2020 (P.20.0071.N), ongepubl.; Cass. 20 juli 2021 (P.21.0933.N), ongepubl.

onderzoeksgerecht bij de verwijzing van een inverdenkinggestelde naar het vonnisgerecht bij toepassing van artikel 26, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet heeft beslist dat hij aangehouden blijft, die inverdenkinggestelde achteraf op grond van artikel 27, § 1, 1° en 2°, Voorlopige Hechteniswet niet enkel om zijn voorlopige invrijheidstelling kan verzoeken, maar ook om een omzetting van de in de gevangenis uit te voeren voorlopige hechtenis naar de modaliteit van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht. Daarmee werd in de lijn van de vermelde beslissing van het Grondwettelijk Hof de mogelijkheid tot toepassing van de modaliteit van het elektronisch toezicht op basis van een verzoek overeenkomstig artikel 27 Voorlopige Hechteniswet nogmaals bevestigd.

[\(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210923.2N.1](#), [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.21](#) en [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.22](#))